

SUVREMENA MUZEJSKA PRAKSA - STORYTELLING KAO OBLIK SURADNJE MUZEJA I ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

Božić-Brnić, Mia

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:386287>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-10**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**SUVREMENA MUZEJSKA PRAKSA – STORYTELLING KAO OBLIK
SURADNJE MUZEJA I ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE**

Mia Božić-Brnić

SPLIT, 2023.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij: Filozofski fakultet Split

Predmet: Muzejska pedagogija s praktikumom

DIPLOMSKI RAD

**SUVREMENA MUZEJSKA PRAKSA – STORYTELLING KAO OBLIK
SURADNJE MUZEJA I ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE**

Studentica:

Mia Božić-Brnić

Mentor:

doc. dr. sc. Vedran Barbarić

Split, svibanj, 2023.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. MUZEJ	2
1.1. Muzejska arhitektura	3
1.2. Dječji muzeji.....	4
1.3. Muzeologija	5
1.4. Muzejski pedagog/kustos	5
2. ETNOGRAFSKI MUZEJ U SPLITU	8
2.1. Povijest muzeja.....	8
2.2. Djelatnost.....	9
2.3. Edukacija u etnografskom muzeju u Splitu	10
3. STORYTELLING	12
3.1. Storytelling i muzeji	14
3.2. Pričanje priče	15
3.3. Identificiranje priče.....	15
3.4. Razvijanje priče	16
4. VAŽNOST UTJECAJA MUZEJA NA DJECU	17
4.1. Prvi koraci u svijetu baštine.....	18
4.2. Muzejska pedagoška radionica	19
5. SURADNJA ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE S KULTURNOM USTANOVOM	20
6. PRIMJER IZ PRAKSE - suradnja muzeja i vrtića	23
6.1. Uvod u suradnju	23
6.2. Važnost suradnje	24
6.3. Zadaci za realiziranje radionice.....	24
7. RADIONICA „ŠALTURICA BISERKA“	26

7.2. Fotogalerija radionice.....	28
7.3. Dječje izjave.....	30
8. RADIONICA „RIBAR JURE“	31
8.1. Fotogalerija	33
8.2. Dječje izjave.....	36
9. ZAKLJUČAK.....	37
10. LITERATURA	38
11. POPIS ILUSTRACIJA	42
SAŽETAK.....	44
ABSTRACT	45

UVOD

U suvremenoj muzejskoj praksi storytelling može biti moćan alat suradnje muzeja i obrazovnih institucija. Storytelling je način na koji muzeji mogu prenijeti povijesni i kulturni značaj svojih eksponata posjetiocima, a kada je riječ o djeci predškolskog uzrasta, savršena je metoda za uključivanje djece od najmlađe dobi, u iskustva učenja koja potiču njihovu znatiželju, maštu i kreativnost.

Pripovijedanje u muzejima za predškolske odgojno – obrazovne ustanove podržava razvoj u ranom djetinjstvu. Mala djeca najbolje uče kroz igru i istraživanje, a storytelling u muzejima pruža dinamično okruženje za učenje koje ih potiče da postavljaju pitanja, uspostavljaju veze i razvijaju vještinu kritičkog razmišljanja. Otkrivajući muzejske zbirke i eksponate kroz storytelling djeca predškolske dobi mogu postići dublje razumijevanje svijeta oko sebe, te uspostaviti veze između vlastitog iskustva i iskustva vršnjaka.

Storytelling u muzejima za predškolske obrazovne ustanove promiče ne samo društveno, već i emocionalno učenje. Kroz priče čija je tema empatija, ljubaznost i različitosti, muzeji imaju priliku stvoriti siguran i poticajan prostor za promicanje razumijevanja, poštovanja, osjećaja pripadnosti i povezanosti.

Storytelling u muzejima jedinstvena je prilika za učenje koje nadopunjuje tradicionalnu nastavu u predškolskoj ustanovi te pomaže ojačati koncepte i ideje na zabavan i privlačan način, koji potiče znatiželju.

1. MUZEJ

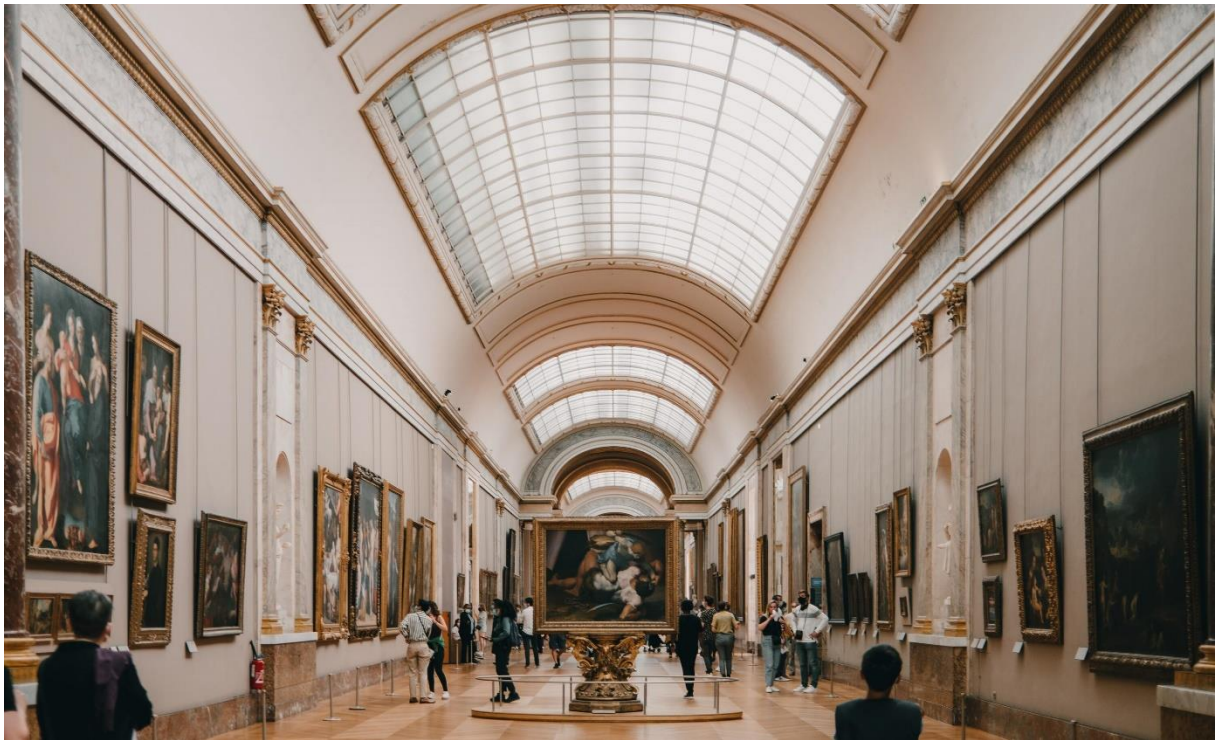
Muzej (grč. *μουσεῖον*: sjedište muza) je u helenističko doba bio mjesto na kojem su se sastajali umjetnici i znanstvenici, a od kraja srednjega vijeka muzejom nazivamo zgradu u kojoj se pohranjuju predmeti koji imaju kulturno-povijesni ili umjetnički značaj. U muzejima se danas ne samo čuvaju, već i proučavaju, te kronološki ili tematski izlažu zbirke umjetnina i starina, tehničkih, prirodno-znanstvenih i sl. predmeta (Hrvatska enciklopedija, 2023).

Jedna od najvažnijih sastavnica muzejskog rada, edukativna je djelatnost, čiji su se status i uloga mijenjali tokom vremena, ali su esencijalni dio muzeja prema današnjoj definiciji. Ovu odgojno – obrazovnu djelatnost muzeja možemo definirati kao skup vrijednosti i praksi, koji se prenose posjetiteljima, u ovom radu djeci predškolskog uzrasta, na jedinstven način za svaki muzej (Škarić, 2010, 38-45).

Muzeje dijelimo na:

- znanstvene muzeje kao što su etnografski, arheološki, prirodoslovni, povijesni, tehnički i dr.
- umjetničke muzeje čija su djelatnost djela likovne umjetnosti poput: kiparstva, slikarstva, kiparstvo, primijenjene umjetnosti i sl.

Ako su u muzejima izložene veće zbirke slika i kiparskih radova često ih nazivamo galerijama, a ako su izložene zbirke grafika, medalja i novca, možemo ih zvati i kabinetom (Hrvatska enciklopedija, 2023).

Slika 1. muzej Louvre

1.1. Muzejska arhitektura

Muzeje možemo osim po funkciji, podijeliti i prema mjestu gdje su smješteni. Za neke muzeje izgrađene su nove zgrade, dok su drugi smješteni u zgradama adaptiranim u muzeje. Važno je da forma zgrade u kojoj se nalazi muzej, točnije, njena veličina, podjela prostora i njegove potrebe, ovise o funkciji svakog muzeja kao samostalne jedinice. Iz ovog razloga mnogi muzeji su tokom svog rada mijenjali svoju formu prema potrebama posjetitelja i prilagođavala se kontekstu vremena (Ambrose i Paine, 2012, 8-12).

Vanjski i unutarnji prostor muzeja smatraju se njegovim fizičkim prostorom i upravo su oni prva stvar s kojom se posjetitelj muzeja susreće. Arhitektura muzeja može posjetitelje privući svojom otvorenošću ili ako je pogrešno osmišljena i nije u skladu s njegovom funkcijom, odbiti ga (Gob i Drouguet, 2007). Upravo su posjetitelji ti koji se koriste uslugama i sadržajima muzeja jer on služi zajednici. (Maroević, 2005, 54-57).

Osim prostora u kojem su postavljeni muzejski izložci, svaki muzej ima spremišta jer su rijetke situacije u kojima su svi izložci koje muzej posjeduje, izloženi u isto vrijeme. Također, u muzeju se nalaze i prostori za restauraciju i prepariranje, prostorije za stručno osoblje i knjižnicu, neki imaju i fotografski laboratorij. U novije doba muzeji imaju i suvenirnicu sa suvenirima vezanim za fundus muzeja, kopije izložaka, te prostore u kojima se poslužuje hrana i piće (Hrvatska enciklopedija, 2023).

Svaki muzej uz izložbeni i istraživački rad ima edukativnu namjenu i svaki bi muzej, ako postoji mogućnost, trebao imati posebnu prostoriju koja se može koristiti za odgojno – obrazovni rad. Točnije, prostor koji se može koristiti za provedbu pedagoškog rada u muzejima, u suradnji s odgojno – obrazovnim ustanovama poput škola i vrtića. Poželjno je da su prostorije koje se koriste u ovakve, edukativne struke, opremljeni materijalima za rad, te stvara poticajno okruženje koje ne povezuju sa standardnom edukacijom u vrtiću ili školi (Ambrose i Paine, 2012, 59-81).

1.2.Dječji muzeji

Dječji muzeji važna su obrazovna mjesta kojima je glavni cilj podignuti interes najmlađih generacija za znanost, tehnologiju i umjetnost, te potaknuti njihovu motivaciju za učenje putem različitih radionica i izložbi (Silav, 2013, 357-361).

Moderni pristup učenja ne stavlja naglasak na rezultat, već na razvoj u procesu učenja i fokus na one aktivnosti i vještine koje dovode do ostvarivanja rezultata. Dječji muzeji pružaju mogućnost interaktivnog učenja, putem dodira, gledanja te razgovora i omogućuju djeci cjeloživotno učenje (Silav, 2013, 357-361).

Dječji muzeji institucije su koje djeci omogućavaju pristup novim informacijama i priliku za nova iskustva, u isto vrijeme razvijajući njihovu maštu, te im omogućuju učenje kroz eksperimente, aktivnosti i slobodno kretanje, primjenjujući kombinaciju radioničkih i obrazovnih aktivnosti (Silav, 2013, 357-361).

Primjer dječjih muzeja u Hrvatskoj:

- Muzej vlakića u Zagrebu
- Muzej Iluzija
- Muzej sportskih ZGoda
- Muzej čokolade
- Tehnički muzej

1.3. Muzeologija

Muzeologija je interdisciplinarno polje koje obuhvaća brojne akademske discipline, koji su temelj rada muzealaca. Objedinjavanje tih različitih akademskih disciplina donosi najbolje rezultate kada je riječ o muzejima (Šojat-Bikić i Mašić, 2019, 29-36).

Kao što smo već naglasili, muzeji se mijenjaju u skladu sa vremenom, a s njima se mijenjaju i muzejske struke. Ovo se događa najviše zbog primjene novih tehnologija i medija, te muzejski programi i projekti postaju sve kompleksniji, a samim time evoluiraju i muzeologija kao struka (Šojat-Bikić i Mašić, 2019, 29-36).

1.4. Muzejski pedagog/kustos

U muzejsku struku, pedagogija je uvedena 1922. godine, kada je u Bruxellesu otvorio prvi pedagoški odjela Kraljevskog muzeja povijesti i umjetnosti. Ovim činom naglašena je važnost implementiranja i organizacije odgojno – obrazovnog rada u muzejima. Jean Capot imao je najveću ulogu u ovome, prepoznavši da su komunikativni i znanstveno – istraživački aspekti, usmjereni prema posjetiteljima, smisao postojanja muzeja. No on nije jedini zaslužan za ove promjene, Međunarodni savjet muzeja (ICOM), također je imao važnu ulogu, točnije njihov Odbor za edukaciju i kulturnu akciju - CECA (Cukrov, 1997, 5-13).

U Hrvatskoj, muzejska pedagogija pojavila se u kasnim šezdesetim i ranim sedamdesetim godinama prošlog stoljeća u Hrvatskom povijesnom muzeju, koji i danas potiče suradnju i komunikaciju s različitim odgojno – obrazovnim ustanovama, s posebnim naglaskom na njihovim zaposlenicima, koji svoje polaznike, učenike i studente dovode u obilaske muzejskih izložbi, kao i na razne radionice i sadržaje u ponudi, koje osmišljava Muzej, a za njihovu provedbu je zadužen upravo muzejski pedagog (Hotko, 2010, 231-245).

Slika 2. Muzejski pedagog s djecom – 1960. Stedelijk Museum Amsterdam

Kako bi bio stručan i adekvatno prenio informacije i znanje posjetiteljima, preporučuje se da muzejski pedagog bude fakultetski obrazovana osoba, a poželjno je da posjeduje diplomu iz jedne od muzejskih disciplina, kao što su arheologija, povijest umjetnosti i dr. (Cukrov, 1997, 5-13).

Ovo je također i jedan od postojećih problema kada je riječ o muzejskim pedagogima jer ne postoji službeno formalno obrazovanje koje bi donijelo ovu titulu, kao što navodi Detling „Nepostojanje izobrazbe za rad u muzeju već u načelu degradira taj posao na razinu nečega što se, eto, uči u praksi brzo i valjda, bez po muke. Ili je muzejski posao tričarija, ili ga netko neozbiljno i neodgovorno takvim shvaća“ (Detling, 2009, 5-7).

Ne postoji jednostavno objašnjenje uloge muzejskog pedagoga jer je njegov posao raznovrstan. Muzejski pedagog glavni je kada je riječ o muzejskoj komunikaciji, on je osoba zadužena za rad s javnošću, ali i osoba zadužena za pedagoški i andragoški rad. On povezuje muzejski sadržaj, izložbe i eksponate s posjetiteljima, koji su došli primiti informacije koje muzej nudi (Hotko, 2010, 231-245).

U skladu s navedenim, muzejski pedagozi osmišljavaju i provode odgojno – obrazovni program od organizacije do krajnje izvedbe, ovo uključuje različite radionice i, ako je riječ o djeci, igraonice, predavanja ili seminare, vodstva i publikacije prilagođene ciljanoj dobnoj skupini publike (Detling, 2009, 5-7). Kao što možemo vidjeti, u muzejima se provode različiti oblici pedagoškog djelovanja, kako bi se na interaktivan i zanimljiv način posjetiteljima približili i objasnili izložci i sadržaji muzeja. Putem radionica i igraonica, dodatnih sadržaja koje muzeji mogu uvesti u svoju ponudu, mlađim dobnim skupinama daje se prilika da na zabavan način usvoje nove sadržaje. Prilikom ovoga muzejski pedagog se može poslužiti raznim pedagoškim i muzeografskim pomagalicama kako bi stavio sadržaj muzeja u širi kontekst i uveo mlađe posjetitelje u svijet prošlosti (Hotko, 2010, 231-245).

Možemo zaključiti kako se ovakvi pedagoški programi prilagođavaju dobnoj skupini posjetitelja sukladno najavi posjeta, te se uz stručno vodstvo, organiziraju radionice kako bi se potakao samostalni posjet izložbi. Kako je u ovom radu riječ o djeci predškolskog uzrasta, kao primjer mogu poslužiti radionice na kojima se djeci pristupa s umjetničke strane pa oni izrađuju predmete od različitih materijala, crtaju ili slikaju, slažu kolaže i sl., te im se kroz igru i zabavu skreće pažnja na razne detalje ili ih se potiče da sagledaju same izložke na novi način (Hotko, 2010, 231-245).

Kako bi saželi ulogu muzejskog pedagoga, možemo reći da on (Hitrec, 1992, 3-4):

- sakuplja izvornu dokumentaciju i muzejske predmete
- bavi se pohranom muzejskih zbirki i predmeta
- obrađuje muzejske predmete i zbirke na stručno-znanstven način
- radi na muzejskoj dokumentaciji
- bavi se muzejskom prezentacijom i edukacijom

Kako je u stalnom kontaktu s posjetiteljima, kvalitetan muzejski pedagog ima razvijene komunikacijske vještine, ali je i kreativna osoba koja može pronaći i organizirati inovativan pristup prilagođen dobi posjetitelja i na posljeticu, socijalno je osviješten (Laszlo Klemar i Bertek, 2019, 49-51).

2. ETNOGRAFSKI MUZEJ U SPLITU

Etnografski muzej u Splitu nalazi se u neposrednoj blizini Peristila, koji je nekada služio kao središnji dio Dioklecijanove palače i crkve sv. Duje. Sami muzej ima veliku kulturnu, ali i povijesno – graditeljsku važnost, naime muzej je adaptirani prostor nekadašnjih carskih odaja, koje su u 4. stoljeću služile kao spavaće sobe samog cara Dioklecijana i time činile najintimniji dio njegove palače. Muzej u svojim prostorijama krije vrijedne etnografske zbirke koje predstavljaju nekadašnji život stanovnika grada Splita, ali i okolnih otoka i Zagore (https://hr.wikipedia.org/wiki/Etnografski_muzej_Split).

2.1. Povijest muzeja

Etnografski muzej Split osnovao je inženjer Kamilo Tončić, u sastavu Obrtne škole, 03.07.1910. godine i to je bio prvi etnografski muzej u Hrvatskoj (<https://split.hr/o-splitu/kultura/etnografski-muzej>).

Kamilo Tončić bio je strastveni kolekcionar umjetničkih predmeta, a sakupljao je etnografske i kućne predmete, vezivo i nošnje. Bio je prvi direktor Zanatske škole u Splitu i 1907. osnovao je Obrtnu strukovnu školu, te „Tečaj za čipke i narodni vez“, a nedugo nakon i tečaj za tkanje. Nakon toga krenulo je otkupljivanje i prikupljanje etnografske građe, te je tako pri školi osnovana etnografska zbirka, koja je u početku bila izlagana povremeno, u sklopu školskih izložbi, do 1910., kada postaje stalna postava.

Prvi muzejski statut odobren je 1913. godine, od strane Ministarstva u Beču, a iste godine muzej započinje s tiskanjem prvog broja svog časopisa „Koledar Pokrajinskog muzeja za narodni obrt i umjetnost u Splitu“, koje je izlazio samo dvije godine.

Muzej je nekoliko puta mijenjao svoju lokaciju, prvi put nakon 1. svjetskog rata kada je preseljen u prostorije Poljoprivredne škole nedaleko od Arheološkog muzeja. Prostor je nedugo nakon postao neadekvatan. Tokom 1924. godine Etnografski muzej preseljen je u novu zgradu, Staru vijećnicu na Narodnom trgu. Muzej su tokom 2. svjetskog rata planirali preseliti u Rim, kako bi je zaštitili, ali je njegov osnivač i upravitelj Kamilo Tončić, svojom upornošću uspio cijelu zbirku sačuvati u Splitu. Na toj lokaciji muzej je ostao do 2004. godine, kada je preseljen na trenutnu lokaciju (<https://etnografski-muzej-split.hr/muzej/povijest-muzeja>).

2.2.Djelatnost

Prema Članku 5., Zakona o muzejima, „Muzejska djelatnost obuhvaća: skupljanje, čuvanje i istraživanje civilizacijskih, kulturnih i prirodnih dobara te njihovu stručnu i znanstvenu obradu i sistematizaciju u zbirke, trajno zaštićivanje muzejske građe, muzejske dokumentacije, muzejskih lokaliteta i nalazišta, njihovo neposredno i posredno predočavanje javnosti putem stalnih i povremenih izložbi, te objavljivanje podataka i spoznaja o muzejskoj građi i muzejskoj dokumentaciji putem stručnih, znanstvenih i drugih obavijesnih sredstava“ (NN 142/1998).

Etnografski muzej Split od samih početaka djelovanja istražuje tradicijske i suvremene kulture s područja Dalmacije i uspješno spaja dvije etnografske kulturne zone unutar svojih prostora, dinarsku, koja pripada dalmatinskom zaleđu, te jadransku, koja se odnosi na priobalni dio i otoke, a obje su na svoj način posebne.

No, to nisu jedina područja koja čini dio zbirke Etnografskog muzeja Split, u kolekciji se nalaze i predmeti iz drugih dijelova Hrvatske, ali i susjednih zemalja, te europskih i vaneuropskih područja.

U Etnografskom muzeju Split posjetitelji se mogu upoznati s tradicionalnim načinom odijevanja, nakitom i ukrasima stanovnika Dalmacije, promjenama koje je donijelo vrijeme, tradicionalnim rukotvorinama, oružjem te doživiti duh tradicionalne pučke sobe koja je opremljena s autentičnim namještajem s početka 20. stoljeća.

Osim u stalnim i privremenim izlošcima, posjetitelji mogu uživati i u jedinstvenom ambijentu Dioklecijanove palače u čijim se prostorima Etnografski muzej Split i nalazi (<https://split.hr/o-splitu/kultura/etnografski-muzej>).

Slika 3. Tradicionalne Dalmatinske odore

2.3. Edukacija u etnografskom muzeju u Splitu

Edukativni program unutar Etnografskog muzeja Split dostupan je svim posjetiteljima od djece predškolske dobi do onih koji su zakoračili u treću životnu dob. Edukativni program Etnografskog muzeja Split vezan je uz stalni postav u prostorijama muzeja, a znanje o toj neprocjenjivoj kulturo – povijesnoj baštini prenosi se putem različitih radionica, predavanja, igraonica i aktivnosti (<https://etnografski-muzej-split.hr/edukacija>).

Edukativne aktivnosti u Etnografskom muzeju Split mogu se strukturirati na nekoliko kategorija:

1. Edukativni program uz izložbe
2. Edukativni program vezan uz određene etnografske ili antropološke teme
3. Edukativni program vezan uz određene datume ili događaje
4. Edukativni programi uz ciklus godišnjih običaja
5. Edukativni programi vezani uz motive s predmeta iz muzejskog postava
6. Edukativni programi koji se odvijaju izvan muzejske zgrade
7. Posebno osmišljena vodstva kroz muzej
8. Edukativne muzejske akcije

Pod pojmom kulturno - povijesna baština smatramo sva prirodna, arheološka i izgrađena nalazišta, povijesne gradove, muzeje, umjetnička djela i spomenike, ali i književna, audiovizualna, glazbena djela, te tradiciju, znanje i praksu koja se prenosi među generacijama (Karzen i Demonja, 2020, 655).

Na ovaj način posjetitelje, a posebno djecu, koja su i glavni fokus ovog diplomskog rada, potiče se na upoznavanje sa kulturnom baštinom na interaktivan i kreativan način, promišljanje o načinima na koje bi je mogli očuvati i osvještavanje o promjeni kulture i običaja kroz vrijeme (Premuž-Đipalo, 2013, 299). Kako bi posjetu muzeju prošao što ugodnije, odgojiteljima i nastavnicima kustosi muzeja savjetuju da prije posjeta upoznaju djecu s ustanovom u koju dolaze, te da ih se uputi u primjereno ponašanje u prostorima ustanove. Sa kustosom se potrebno unaprijed dogovoriti o planiranim aktivnostima kako bi program protekao što ugodnije, a predlaže se i povezivanje usvojenih informacija prilikom posjeta s drugim nastavnim sadržajima. Sve povratne informacije nakon posjeta dobro su došle (<https://etnografski-muzej-split.hr/edukacija>).

Slika 4. Radionica „Šalturica Biserka“

Slika 5. Radionica „Šalturica Biserka“

3. STORYTELLING

Pripovijedanje priča od davnina bio je način povezivanja, stvaranja osjećaja zajedništva i buđenja emocija. U moderno doba ljudi su prepoznali pripovijedanje kao moćno komunikacijsko sredstvo i marketinški alat koji ujedinjuje, stvara nove proizvode i kreira kulturu (Priručnik, 2020).

Želje danas pokreću svijet. Živimo u vremenu prelaska iz fizičkog svijeta u digitalni, događa se globalizacija, pojavljuju se novi trendovi u svjetskom turizmu, mijenja se profil putnika, ali i zahtjevi domicilnog stanovništva za dodatnim sadržajima u lokacijama i destinacijama koje posjećuju, izuzev svega onog što neko mjesto, grad ili država nude od svojih prirodnih i infrastrukturnih ljepota. Ovakve probuđene želje, često su rezultat kvalitetnog storytellinga, točnije pripovijedanja priča koje imaju autentičnu pozadinu.

Storytelling prilika je da se lokacijama o kojima se priča, a imaju svoju povijest koja je vezana za određenu pripovijest, legendu ili mit vrijednost proširi sa materijalne i na nematerijalnu baštinu, čime lokacija postaje autentična na još jednoj razini.

Uz pomoć storytellinga određene priče i teme postaju lakše pamtljive i zanimljivije, to je način da se određeni materijal pretvori u lako razumljiv sadržaj, blizak publici, te ima veliku ulogu u tome kako će oni koji ga slušaju i gledaju interpretirati nematerijalnu baštinu, ali i doživjeti lokaciju na kojoj se nalaze (Priručnik, 2020).

Storytelling je interaktivan, on je komunikacijski kanal između onoga tko prenosi informaciju i jednog ili više primatelja informacija. Način na koji slušatelji reagiraju na informacije, utječe na tok storytellinga. Različite kulture, kao i situacije stvaraju razlike u očekivanjima pa ni uloge pripovjedača i slušatelja nisu uvijek iste, te se stvaraju različiti oblici interakcije (<https://storynet.org/what-is-storytelling/>).

Za kvalitetan storytelling, koji će ostaviti dojam na publiku koji je namijenjen, posebno je važno razumjeti motive za dolazak, kao i razloge zbog kojih posjetitelji provode vrijeme na lokalitetu baštine. To mogu biti:

- Potraga za inspiracijom, znatiželja ili želja za stvaranjem novih spoznaja
- Potreba za angažmanom ili stvaranjem osjećaja participacije (studenti studija arheologije, kulturnih studija, dobrovoljci i sl.);

- dodatne aktivnosti i ciljani interesi specifičnih grupa (npr. predškolci, udruge, parovi i sl.)
- omogućavanje istraživanja
- povezivanje tehnologije i povijesti (npr. digitalni sadržaji)
- poboljšanje komunikacijskih vještina i gradnja samopouzdanja (npr. prezentacije, team building, promatranja i sl.);
- stvaranje društvenog kapitala (npr. lokalitet postaje središte interesa grupe dionika sa zanimanjem za određeni dio povijesti i sl.);
- povezivanje zajednice, kroz različite aktivnosti i proširenje vrijednosti lokaliteta (Priručnik, 2020).

Storytelling ne koristi samo riječ, već i radnje poput fizičkih pokreta ili gesta, te vokalizacije. No ne moraju sve neverbalne radnje biti prisutne tokom storytellinga, to ovisi o samoj temi i onom koji je izlaže (<https://storynet.org/what-is-storytelling/>).

Važno je shvatiti da storytelling nije isto što i klasično pripovijedanje. Klasično pripovijedanje sastoji se od prepričavanja niza događaja, redosljedom kojim su se događali, a navodi se i mjesto i vrijeme radnje, tko su bili sudionici, te koji su bili uzroci i posljedice nekog događaja. Ovakvo pripovijedanje možemo pronaći u književnosti, historiografiji i govorništvo. Za razliku od klasičnog pripovijedanja, storytelling je interaktivna, kulturna i socijalna aktivnost prilikom koje se razmjenjuju priče, a ponekad može uključivati i dramski pokret i improvizaciju. U svakoj kulturi možemo pronaći priče koje se mogu koristiti u svrhu edukacije, podizanja moralnih vrijednosti, očuvanja kulturne baštine ili kao izvor zabave (Priručnik, 2020).

Najbolji načini oživljavanja priče su aktivnosti „žive povijesti“, koje se temelje na autentičnim zapisima, dokumentima i artefaktima, ali su interpretirani pomoću kreativnih sredstava kao što je pokret, ples, kazalište i sl. Ova metoda posjetiteljima nudi priliku da aktivno sudjeluju u nizu aktivnosti i slobodno koriste replike povijesnih izložaka (Karzen i Demonja, 2020, 663).

3.1. Storytelling i muzeji

Uloga muzeja preispitana je s modernizacijom društva, tehnološkim i digitalnim napretkom, te procesima regionalizacije i globalizacije koji se događaju. Osim preispitivanja uloge muzeja, došlo je i do kritike prethodne prakse koja je razvila ideju o muzejima kao sveprisutnim učesnicima u razvoju lokalne zajednice i mjestu gdje se odvija interkulturalni dijalog.

Kao posljedica navedenih događaja, pokazala se potreba da se dosadašnja praksa modernizira kako bi se uspostavila bolja komunikacija muzeja sa svim društvenim grupama, te se stvorila nova vizija muzeja – „nova muzeologija“. Cilj je bio pretvaranje muzeja u mjesto društvenih promjena i dijaloga, podizanja svijesti o problematici statusa manjinskih grupa, njihove povijesti i uključenosti u društvo, te su razvijene novi načini prenošenja vrijednosti muzeja (Jakovljević-Šević, 2014, 149).

Jedna od praksi koja se počela primjenjivati je storytelling. Storytelling je interaktivan, aktivno koristi ne samo riječi, već i dijela s ciljem otkrivanja elemenata priče i stvaranja cjelokupnog prikaza događaja kako bi potakao slušateljevu maštu i stvorio novi kulturno-turistički proizvod (Priručnik, 2020).

Primjena storytellinga u muzejima ovisi o kreativnosti ljudi koji pričaju priču i želji da se ta priča ispriča i zapravo ima neograničeni broj načina da se provede u praksu. Neki od načina primjene su istraživanje i zapisivanje postojećih priča koje su vezane za eksponate koji su izloženi u muzeju, ljudima koji su ih izmislili, izgradili ili otkrili, gostovanje pripovjedača koji imaju profesionalno znanje o temi, organizacija radionica na kojima se pripovijedaju priče djeci ili odraslima, a vezana su za određeno povijesno razdoblje ili određeni eksponat, radionica na kojima polaznici sami stvaraju priče o određenom predmetu iz muzejske postave ili digitalizacijom muzejske priče (<http://bajkopricalica.com/2021/08/06/storytelling-u-muzeju/>).

3.2.Pričanje priče

Svaka lokacija posjeduje svoju autentičnu priču, potrebno ju je samo pronaći i prenijeti na odgovarajući način. Prije iznošenja, bitno je provjeriti izvore, intervjuirati lokalno stanovništvo koje je upoznato s temom, pretražiti zapise o priči u arhivima, uvjeriti lokalnu zajednicu u važnost sudjelovanja u ovakvoj aktivnosti, te pritom osigurati to da priča nije uvredljiva za nikoga.

Turisti prilikom posjeta destinaciji žele iskusiti nešto neobično, a kako bi doživljaj bio potpun, priča se mora prenijeti slušateljima na adekvatan način. Interpretacija mora biti takva da inspirira publiku, obogati ponudu lokacije i cjelokupne destinacije, te da publika napusti destinaciju zadovoljna dobivenim.

Kako bi interpretacija bila kvalitetna, potreban je dobar interpretator koji je educiran o temi i posjeduje vrhunske komunikacijske i animatore vještine. Poželjno je da je interpretator iz ovog razloga obrazovan turistički vodič, kustos ili znanstvenik i ako je moguće da odlično poznaje strane jezike, posebice engleski, koji je u širokoj uporabi. Temelj uspješne interpretacije je kvalitetan sadržaj, prilagođen ciljanoj publici (Priručnik, 2022).

3.3. Identificiranje priče

Svaka baština, bilo živa, materijalna ili nematerijalna, ima svoju priču skrivenu u tradicijskim običajima i navikama, narodnoj književnosti, poljoprivrednim ili zanatskim vještinama, predstavama i književnosti. Iako se čini da je teško pronaći priču ili stvoriti prostor koji će privući ljude, to se zapravo događa vrlo često. Nekada je razlog to što je priča nepotvrđena, ali to ne bi trebao biti valjan razlog, bitno je da priča potakne maštu posjetitelja i potakne njegovu želju za ponovnim posjetom.

Posjetiteljima nije bitna informacija da je Odisej nekada plovio Jadranskim morem i spavao u špilji na nekom od otoka točna, bitno je da ih se zaintrigira i zabavi.

Starije generacije često su najbolji izvori prilikom potrage za pričom vrijednom prenošenja. Još jedan odličan izvor lokalni su stručnjaci, arheolozi, povjesničar, muzeji i arhivi. Kako bi se razvila dobra priča, važno je osmisliti dobre interaktivne aktivnosti, te ih integrirati u ugodno iskustvo za slušatelja. Uključivanje sudionika može se ostvariti na mnogo načina, kao što su fokus grupe, ankete i kreativne radionice (Karzen i Demonja, 2020, 657-659).

3.4. Razvijanje priče

Za razvoj priče potrebno je izađi iz dvodimenzionalnog koncepta koji obuhvaća samo vrijeme i mjesto i proširiti ga na integrirani holistički pristup i uključiti i mentalnu, emocionalnu, fizičku, motivacijsku i intelektualnu razinu. Priču je i dalje potrebno smjestiti u željeno vrijeme i identificirati lokaciju, kako bi se stvorio narativni identitet. Također, važno je i naglasiti kulturnu poruku, te ključne turističke lokacije.

Na posljatku, važno je uspostaviti prisutnost i razviti mrežu na terenu i online, kako bi se privukli posjetitelji (Karzen i Demonja, 2020, 657-659). Odličan primjer za dobar razvoj priče je „Ivanina kuća bajki“ u Ogulinu, rodnom mjestu Ivane Brlić Mažuranić koja je danas jedna od najposjećenijih lokacija grada i Karlovačke županije, zahvaljujući svom interaktivnom i multimedijском pristupu posjetiteljima i sadržaju koji nudi.

„Ivanina kuća bajki“ u svojim prostorima ima stalnu multimedijску postavu, prostor za radionice i suvenirnicu i knjižnicu.

Slika 6. „Ivanina kuća bajke“

„Ivanina kuća bajke“ ima odličnu web prisutnost, njezina djelatnost uključuje i virtualnu Bazu bajki i online knjižnicu, a sami Centar organizira kreativne i edukativne programe za djecu svih uzrasta i bavi se izdavačkom djelatnošću. Događaji se organiziraju tijekom cijele godine, a uključuju pripovijedanje, razne književne i likovne radionice, projekcije film, likovnu umjetnost, dizajn i performans (<https://www.ivaninakucabajke.hr/hr/>).

4. VAŽNOST UTJECAJA MUZEJA NA DJECU

Odgojno – obrazovne ustanove često ostvaruju suradnje s kulturnim ustanovama pa tako i muzejima. Muzeji imaju veliku važnost u izgradnji osobnosti jer proširuju ljudski intelektualni uvid, transferiraju ljudska iskustva i time omogućuju samostalnu orijentaciju ljudima i samostalno donošenje odluka u novim situacijama. I muzejima, kao i kazalištima, cilj je predstaviti kulturni sadržaj mladima čime im mogu utjecati na navike i stavove.

Kako bi se ostvarila uspješna suradnja muzeja i odgojno – obrazovne ustanove, koje će obje strane donijeti dobrobit, odgojitelji, nastavnici i knjižničari moraju donijeti odluku što od muzejske ponude je prikladno za učenike, ovisno o nastavnom sadržaju i kurikulumu (Đokić, 2016, 17-18).

Prema nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, svaki vrtić je posebna cjelina i predstavlja sustav isprepletenih akcija i težnji svih koji svakodnevno u njemu sudjeluju kao interakcijska zajednica, zajedno s prostorom, njihovim odnosima i načinom organizacije. Kulturno obrazovanje jedna od nužnih sastavnica sustava obrazovanja, prema Općoj deklaraciji o pravima čovjeka, koju je izdao UNESCO, neophodno je za slobodan razvoj osobnosti i očuvanje dostojanstva čovjeka (NN 12/2009). U Nacionalnom kurikulumu ne postoji spomen muzeja, samo izvan učionička nastava (NN 67/2014), koja podrazumijeva realizaciju nastavnih planova izvan učionice (Anđić, 2007, 8-23) pa se posjeti muzeju najčešće provode u sklopu terenskog dana kako bi se evidentirali kao takvi (NN 67/2014).

Cilj izvan učioničke nastave, učenje je u prirodnom životnom okruženju, točnije životnoj stvarnosti, kako bi najmlađe skupine doživjele prirodni i kulturni okoliš, te one koji su na njih utjecali. Idealna sredina za ovakvu vrstu obrazovanja su upravo muzeji (Reić-Ercegovac i Jukić, 2008, 69-70).

Poticanjem stvaralačkog izražavanja i ideja, stvaranjem iskustava i izazivanjem emocija u djeteta, razvijaju se kulturna svijest i izražavanje. U istu ovu svrhu potiče se i osnažuje razvoj svijesti djeteta o njihovoj lokalnoj, nacionalnoj, ali i europskoj ili svjetskoj kulturnoj baštini i mjestu koje oni zauzimaju u svijetu. Važno je i osvještavati dijete o kulturnim i jezičnim različitostima unutar Europe i svijeta, te razviti njegovu svijest o tome koliko su važni estetski čimbenici aktivnosti koje se provode u vrtićima i svakidašnjem životu. Sve navedene vještine razvijaju se tokom vrtićkog obrazovanja, koji stvara okruženje koje udovoljava visokim

estetskim standardima u kojima se djeca ohrabruju da svoje doživljaje prevode u različite stvaralačke oblike (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015, 14).

4.1. Prvi koraci u svijetu baštine

U svakodnevnom životu često možemo čuti izreku „Na mladima svijet ostaje“ kada se govori o ulaganjima u obrazovanje djece i mladih, razvoju društva i tehnologije. No ova izreka može biti osnovica od koje polazimo i kada se radi o učenju djece i otkrivanju svijeta u kojem se nalaze. Djeca u vrtićkoj dobi su poput spužvica koje upijaju informacije koje dolaze do njih i muzeji su savršena mjesta koja mogu ispuniti njihovu žeđ za znanjem, međutim, treba uzeti u obzir njihove kognitivne mogućnosti i interese. Primjenjući metode prilagođene njima, kroz igru i interaktivne radionice, imamo priliku razviti njihovu percepciju baštine kao njihovog kulturnog identiteta.

Muzej, kao baštinska ustanova, ima važnu ulogu u prenošenju znanja o artefaktima koji se čuvaju u njegovim prostorima. Uz stručne djelatnike koji rade u muzeju, veliku ulogu igraju i muzejski pedagozi o kojima smo govorili u ranijim poglavljima. Oni pomno osmišljenim pristupom i primijenjenim metodama, ovisno od dobnim skupinama posjetitelja, imaju priliku kulturnu baštinu učiniti zanimljivom i jednostavnom za razumijevanje čak i najmlađoj populaciji, koja se po prvi put susreće s posjetima muzeju (Premuž-Đipalo, 2013, 229-231).

Učenje na iskustvu jedno je od popularnih metoda učenja, a prema Kolbovoj teoriji, učenje se može definirati kao „proces u kojem se znanje stvara transformacijom iskustva“. Njegova teorija govori o tome da je učenje ciklički proces i da se ono sastoji od nekoliko dijelova, konkretnog iskustva, točnije emocija, promatranja i spontane konceptualizacije, odnosno reflektiranja na doživljeno ili aktivnog eksperimentiranja (Ružička, 2022, 3).

Jedna od najpoznatijih muzejskih manifestacija koja potiče ovakav način učenja, Noć je muzeja. Noć muzeja manifestacija je organizirana od strane Hrvatskog muzejskog društva i održava se u hrvatskoj od 2005. godine. Noć muzeja prerasla je u nacionalnu manifestaciju 2007. godine, a u cilju ima očuvanje lokalne materijalne i nematerijalne baštine, što je zapravo jedna od temeljnih vrijednosti usvojenih od strane suvremenih zemalja (<https://nocmuzeja.hr/o-noci-muzeja/>).

U dokumentu u kojem se govori o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, vrijednosti baštine označene su kao polazišna točka. Ovakve vrijednosti prema „Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje“ vrijednosti proizlaze „iz opredijeljenosti hrvatske obrazovne politike za cjeloviti osobni razvoj djeteta, za čuvanje i razvijanje nacionalne,

duhovne, materijalne i prirodne baštine Republike Hrvatske, za europski suživot te za stvaranje društva znanja i vrijednosti koje će omogućiti napredak i održivi razvoj“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015, 8).

Iz svega navedenog sa sigurnošću možemo reći da aktivni posjeti muzeju imaju značajnu ulogu za dijete, a njihovim sudjelovanjem u interaktivnim medijima, oni stječu značajno iskustvo “učenja iskustvom“ (<https://dv-potjeh.hr/2021/01/29/noc-muzeja-2021>).

Suradnja obrazovne ustanove i muzeja mora imati svoju svrhu, biti sustavna i didaktički usmjerena, te utemeljena na odgojno – obrazovnim sadržajima. Kako bi ovo bilo ostvareno, potrebno je muzeje, koji se nalaze u ulozi ne samo pedagoške ustanove, već i imaju zadaću odgoja i obrazovanja, integrirati u nastavni plan, kao i ostale oblike rada. Ovakva suradnja muzeja i odgojno – obrazovne ustanove mora se uspostaviti na tri razine:

- pojedivosti suradnje moraju biti dogovorene između ravnatelja obrazovne ustanove i ravnatelja muzeja
- mora postojati suradnja između muzejskog pedagoga i odgajatelja ili nastavnika, koji međusobno dogovaraju vrijeme, oblik i metode koje će biti korištene prilikom suradnje
- suradnja muzeja i djece prilikom provedbe muzejskih radionica (Alavanja, 2003, 52).

4.2. Muzejska pedagoška radionica

Jedan od oblika muzejske komunikacije, pedagoška je radionica. Ovo je ujedno i jedan od najpromjenjenijih metoda rada prilikom suradnje muzeja i odgojno – obrazovnih ustanova. Ovakav oblik rada odličan je doprinos razvoju i rastu svakog sudionika jer ima fokus na procesu stjecanja praktičnih vještina, koje se mogu primijeniti u svakodnevnom životu. Grupna interakcija glavna je karakteristika pedagoških radionica (Jindra, 2010, 83-85).

Djeca i mladi primarna su ciljana skupina pedagoških radionica, te ih muzeji redovito provode prilikom suradnje s odgojno – obrazovnim ustanovama. Muzejski pedagog osmišljava grupni program radionice sukladno s potrebama i odgojno - obrazovnim ciljevima koji se trebaju ostvariti prilikom posjeta. Muzeji, iz ovog razloga trebaju zajedno sa odgojiteljima ili nastavnicima uspostaviti i definirati ciljeve radionice, te odrediti glavnu temu, materijale, sadržaje i aktivnosti koje će se provoditi tokom radionice (Martinko, 2012, 165).

5. SURADNJA ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE S KULTURNOM USTANOVOM

Mnoge organizacije koje se bave umjetnosti, kulturnom baštinom i medijima djeluju neovisno o formalnom obrazovnom sustavu, unatoč tome što imaju izričite obrazovne ciljeve. Zapravo, može se tvrditi da su kulturne organizacije povijesno utemeljene s obrazovanjem kao središnjim dijelom svoje misije, budući da nude mogućnosti pojedincima da steknu kulturno znanje i razumijevanje. S obzirom na to, očito je da kulturne organizacije, uključujući umjetnike, obrtnike, dizajnere i druge kulturne ili umjetničke stručnjake, često blisko surađuju s formalnim obrazovnim sustavom, koji uključuje vrtiće, škole, odgojitelje i učitelje. Ova partnerstvo rezultiraju širokim rasponom obrazovnih aktivnosti i inicijativa gdje umjetnici i redovni obrazovni djelatnici podučavaju istovremeno (Vermeersch i Vandenbroucke, 2013).

Suradnja kroz radionice omogućuje djeci da istražuju, otkrivaju nove stvari i usvajaju znanja kroz igru. Radionice su izvrstan oblik suradnje koji se može provoditi unutar ili izvan odgojno-obrazovnih ustanova. Ovisno o temi, radionice mogu imati edukativni, zabavni ili duhovni karakter. Aktivno sudjelovanje djece u edukativnim radionicama pomaže u osvješćivanju zajednice o raznolikosti modernih oblika suradnje u odgojno-obrazovnim ustanovama. Radionice se prilagođavaju uzrastu djece i kreiraju se prema njihovim interesima i željama, uz suradnju s stručnim suradnicima i odgojiteljima. Lokacija provođenja radionica može varirati ovisno o njihovom sadržaju (Brašnić, 2019, 9-12).

Obrazovno iskustvo unutar muzeja sastoji se od tri primarna elementa. Početni element naziva se neformalno učenje koje uključuje sporadično učenje izvan formalnog obrazovnog sustava i obuhvaća različite oblike. Drugi element uključuje učenje kroz promatranje, dok je treća komponenta eksperimentalno učenje. Ove komponente mogu izravno iskusiti ili omogućiti odrasli, poput roditelja ili vodiča (Hod-Shemer i Sher, 2022, 42-43).

Suradnja između vrtića i muzeja ima iznimnu važnost koja se očituje kroz sljedeće aspekte (Branšić, 2019, 9-12):

- **Upoznavanje kulturnog naslijeđa** - Muzeji pružaju priliku za upoznavanje bogate kulturne baštine, što je od iznimne važnosti za razvoj djece. Djeca mogu stjecati znanja o povijesti, tradiciji i običajima vlastite zemlje, ali i drugih kultura. Ovo iskustvo pomaže djeci u razumijevanju različitosti i razvijanju međusobnog poštovanja.
- **Razvoj motoričkih i perceptivnih vještina** - Suradnja između vrtića i muzeja doprinosi razvoju motoričkih i perceptivnih sposobnosti djece. Posjet muzeju

omogućuje djeci da razviju koordinaciju ruku i očiju, poboljšaju sposobnost opažanja detalja te unaprijede svoje govorne i jezične vještine. Također, djeca imaju priliku upoznati različite materijale, boje i teksture, što potiče razvoj finih motoričkih sposobnosti.

- **Razvijanje kreativnosti i mašte** - Posjet muzeju pruža djeci priliku da se upoznaju s različitim umjetničkim stilovima, likovnim tehnikama i kulturama te ih potiče na razvoj kreativnosti i mašte. Djeca se inspiriraju izloženim predmetima te imaju mogućnost stvarati vlastite likovne radove ili sudjelovati u raznim radionicama koje ih motiviraju da kreativno izraze svoje ideje.
- **Poticanje istraživačkog duha** - Muzeji potiču istraživački duh kod djece i potiču ih na postavljanje pitanja i traženje odgovora. Djeca mogu istraživati izložene predmete i postavke, učiti o njihovoj povijesti i upotrebi te postavljati pitanja koja će im pomoći u razumijevanju svijeta oko sebe.
- **Razvijanje socijalnih kompetencija** - Suradnja između vrtića i muzeja doprinosi razvoju socijalnih vještina kod djece, kao što su suradnja, dijeljenje i poštovanje drugih. Djeca imaju priliku sudjelovati u grupnim aktivnostima na radionicama ili jednostavno razgovarati o izloženim predmetima i svojim dojmovima, što potiče razvoj komunikacijskih i društvenih vještina.

Uobičajeno je da odgojno-obrazovne ustanove uspostavljaju suradnju s različitim kulturnim institucijama, lokalnim udrugama i drugim ustanovama koje se nalaze u neposrednoj blizini vrtića, a za koje odgojitelji smatraju da bi ta suradnja mogla biti vrijedna za učenje i razvoj djece. Kroz ovakve radionice i suradnju s lokalnom zajednicom, djeca imaju priliku upoznati se s načinom rada koji nije dio svakodnevnog boravka u vrtiću. Kao što se navodi u Hrvatskoj enciklopediji, ova vrsta suradnje omogućuje djeci da se povežu s lokalnom zajednicom i uče o njenim kulturnim i društvenim vrijednostima. (Branšić, 2019, 9-12).

Kada govorimo o Dalmaciji, govorimo o podneblju u kojem je očuvana tradicija starih zanata kao što su maslinarstvo, kiparstvo i lončarstvo, te mnogi drugi zanati, koji bi se kroz suradnju odgojno – obrazovne ustanove i lokalne zajednice mogli približiti djeci umjesto da se prepuste zaboravu. Prema Vinšćak (1999, 78) „nažalost, danas smo svjedoci izumiranja starih obrta i nestajanja predmeta koje su oni izrađivali“. Upravo iz navedenih razloga, odgojitelji koji rade u odgojno obrazovnim ustanovama bi trebali poticati djecu na očuvanje kulture i baštine njihovog kraja. Također, trebali bi zahtijevati više sredstava koja će im otvoriti vrata za češće suradnje s lokalnom zajednicom, više edukativno – zabavnih radionica i sadržaja koji mogu biti

poučni za djecu. Ovakva suradnja bazira se na zajedničkom ulaganju i radu obje strane. (Brašnić, 2019, 9-12).

S obzirom na to da su obrazovne institucije temeljne društvene institucije u kojima se odvija organizirano učenje i prenošenje znanja na mlađe naraštaje, one služe i kao mjesta odgoja mladih pojedinaca bitna za njihovu integraciju u zajednicu. Značaj kulturne baštine leži u njezinoj ulozi nositelja informacija i poruka iz prošlosti, provodnika za njihov prijenos u sadašnjosti i čuvara budućnosti. Predstavlja nekonvencionalan nositelj i izvor informacija i znanja, svjedok ljudskog postojanja na određenom prostoru i sredini. Stoga je važno istaknuti povezanost odgojnih ustanova i kulturne baštine, naglašavajući njihovu zajedničku prisutnost u određenom prostoru. Dodatno, korištenje kulturne baštine u obrazovnim i odgojnim procesima ima presudnu ulogu u poticanju nacionalne svijesti i osjećaja lokalnog identiteta kao osebujnog fenomena zajedničkog učenja na izvorima materijalne kulture u najširem smislu te riječi (Đokić, 2016, 18).

6. PRIMJER IZ PRAKSE - suradnja muzeja i vrtića

6.1. Uvod u suradnju

Tema ovog diplomskog rada usmjerena je na suradnju između kulturne ustanove – *muzeja* i odgojno obrazovne ustanove – *vrtić* u obliku suvremene muzejske prakse – *storytelling*. Suradnja je provedena u Etnografskom muzeju u Splitu. Na radionici „Šalturica Biserka“ i „Ribar Jure“ sudjelovala su djeca iz DV Grigor Vitez i DV Kaštela.

Struktura muzejskog posjeta osmišljena je na način da se, uz stručno vodstvo u kojem se djeci predstavlja stalni postav ili njegovi pojedini segmenti ili povremene izložbe, omogućuje i prigodna radionica s ciljem osiguravanja aktivne uloge djeteta prilikom dolaska u muzej. Dakle, muzejski posjet – vođen od strane stručne osobe, uključuje teorijski i praktični dio. Djecu se uz vodstvo dodatno ohrabruje da se aktivno uključe i sudjeluju uporabom kvizova, didaktičnih listića i pitalica. Muzej postaje polazna točka za daljnje istraživanje pa se često učitelji/nastavnici/odgajatelji i djeca odlučuju na proširivanje tema koje su započeli dolaskom u muzej što se onda konkretno nastavlja u vrtiću ili školi. Praksa iz Etnografskog muzeja u Splitu govori nam da je u sklopu organiziranog muzejskog posjeta bitno održati i kreativne/praktične radionice, ali one same ne bi trebale biti svrhom. Naglasak je potrebno staviti na prisvajanje određenih znanja o muzejskom predmetu, a preko njega o povijesnom kontekstu, religijskom, političkom, gospodarskom. Ono na što je osobito važno je naglasiti ulogu čovjeka koji je taj predmet stvorio i upotrebljavao. Također, onda kada je to povezano s temom, ukazuje se na regionalne posebnosti i na transformacije kulturnih elemenata u muzejskoj radionici. Važno je naglasiti da se *storytelling* u muzejskoj praksi ne koristi samo u svrhu učenja i obrazovanja, već i u svrhu zabave i stvaranja pozitivnih emocija kod posjetitelja. Korištenje priča i narativa može poboljšati iskustvo posjetitelja te ih potaknuti na ponovni posjet i preporuku muzeja drugima (Premuž-Đipalo, 2013, 157-162).

Muzeji i vrtići su mjesta gdje djeca uče i otkrivaju nove stvari. Zajedno, nude bogato okruženje za učenje u kojem djeca mogu unaprijediti svoje vještine, otkriti nove ideje i kulture te se pripremiti za budućnost. Kako bi djeci pružili najbolje moguće iskustvo učenja, muzeji moraju prilagoditi svoje programe djeci. Dječji vrtići mogu pomoći muzejima planiranjem posjeta i oglašavanjem njihovih događanja. Svaka bi zajednica trebala podržati i poticati ovu suradnju između muzeja i dječjih vrtića jer je ona važna za odrastanje i obrazovanje djece.

6.2. Važnost suradnje

Važnost suradnje jest upoznati djecu s muzejom kroz suvremenu muzejsku praksu - *storytelling*. **Cilj** suradnje da se odražava interes za odlaskom u muzej i navike djece u korištenju kulturnih sadržaja u zajednici, potaknuti djecu da istražuju, razvijaju kritičko mišljenje, kreativnost, socijalne vještine... Ovo je osobito važno jer živimo u svijetu u kojem se djeca sve više suočavaju sa zatvorenim prostorima, digitalnom tehnologijom i virtualnom stvarnošću. Sudjelovanje u aktivnostima muzeja može djeci pružiti priliku da iskuse i uživaju u stvarnom svijetu i razviju svoje zanimanje za umjetnost, kulturu i povijest. Djeca na taj način uče kako analizirati informacije i izvoditi zaključke. Cilj radionica „Šalturica Biserka“ i „Ribar Jure“ je razviti svijest djeci o očuvanju i njegovanju kulturne baštine i upoznati s kulturnom baštinom na području Dalmacije.

6.3. Zadaci za realiziranje radionice

Kako bi muzejska radionica bila uspješno provedena, potrebno je razmotriti nekoliko ključnih zadataka koji se trebaju provesti. Ključ za uspješnu realizaciju muzejske radionice je osigurati dobro planiranu, prilagođenu, sigurnu i interesantnu aktivnost koja će ispuniti ciljeve publike. Uz pravilnu provedbu ovih zadataka, muzeji mogu pružiti vrhunsku edukativnu uslugu i privući publiku na zanimljiv i zabavan način. Za realiziranje radionice potrebne su pripreme od strane odgojitelja i pripovjedača.

a) za odgojitelja

- **Odabir muzeja:** odgajatelj treba odabrati muzej koji odgovara dobi djece. Odabirom muzeja prilagođenog djeci osigurat ćete da se djeca mogu lako uključiti u tijek radionice i zadržati svoj interes tijekom posjeta.
- **Priprema:** odgajatelj bi trebao upoznati djecu sa odlaskom u muzej, dati im do znanja što mogu očekivati te ih pripremiti ih za posjet muzeju. Osim toga, potrebno je zakazati vrijeme za posjet muzeju i unaprijed potvrditi je li otvoren sa muzejskim pedagogom.
- **Interakcija s djecom:** tijekom posjeta muzeju, odgajatelj bi trebao komunicirati s djecom i poticati ih da iznose svoja razmišljanja i postavljaju pitanja. Kako bi se spriječili neželjeni scenariji, odgajatelj treba pripaziti i na ponašanje djece te ih upoznati sa pravilima ponašanja u muzeju.
- **Evaluacija:** nakon što djeca napuste muzej, poželjno je da se razgovara o posjeti muzeja. Ako je potrebno, odgajatelj može planirati vrtičke aktivnosti na temelju

informacija prezentiranih u muzeju kako bi pomogao djeci da bolje razumiju informacije s kojima su se tamo susreli.

b) pripovjedač (King i Lord, 2015)

- **Priprema i planiranje:** pripovjedač treba temeljito istražiti izložbu i pripremiti se za predstavljanje, stvarajući priču koja će povezati eksponate na zanimljiv i edukativan način.
- **Interpretacija i prezentacija:** pripovjedač treba interpretirati i prezentirati izložbu tako da bude razumljiva i zanimljiva za različite vrste publike.
- **Vođenje posjetitelja:** pripovjedač treba voditi posjetitelje kroz izložbu, pomažući im da bolje razumiju izložbu i otkriju detalje koji bi inače mogli propustiti.
- **Povezivanje s drugim temama:** pripovjedač treba povezati izložbu s drugim temama, poput povijesti, kulture, znanosti i umjetnosti.
- **Stvaranje emocionalne veze:** pripovjedač treba stvoriti emocionalnu vezu s izložbom i njenim eksponatima kako bi posjetitelji razvili dublje razumijevanje i veću povezanost s izložbom.
- **Inkluzija:** pripovjedač treba prilagoditi prezentaciju izložbe tako da bude dostupna i ugodna za posjetitelje s različitim sposobnostima i potrebama.
- **Stvaranje pozitivnog iskustva:** pripovjedač treba stvoriti pozitivno iskustvo za posjetitelje kako bi se vratili u muzej i preporučili ga drugima.
- **Evaluacija programa:** pripovjedač treba evaluirati svoj rad kako bi poboljšao svoj program i prilagodio ga potrebama publike.
- **Edukacija:** pripovjedač treba educirati publiku o važnosti muzeja i izložbe te ih potaknuti da nastave istraživati i učiti o temama koje su ih zainteresirale u muzeju.
- **Suradnja s drugim stručnjacima:** pripovjedač treba surađivati s drugim stručnjacima u muzeju kako bi se osigurao kvalitetan program i bolje razumijevanje izložbe i njenih eksponata.

7. RADIONICA „ŠALTURICA BISERKA“

Suradnja sa Etnografskim muzejom u Splitu i DV Grigor Vitez u Splitu – nakon stručnog vodstva i razgledavanje muzejskih eksponata u muzeju djeca izrađuju „opanak“ iz sinjske krajine. Muzejska radionica je potvrda doživljenog, a dječje likovno stvaralaštvo materijalni je dokaz za to.

CILJ RADIONICE:

- kod djece od najranije dobi razvijati osjećaj poštovanja prema tradicijskoj kulturi
- poticati očuvanje i osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji
- upoznati djecu sa narodnim nošnjama našeg kraja
- poticati likovno tradicijsko stvaralaštvo

TIJEK RADIONICE:

Na samom ulazu u muzeju pričekati ću ih odjevena u kaštelansku *narodnu* nošnju. Prilikom razgledavanja prostorija u muzeju, djecu ću motivirati na aktivnije sudjelovanje u izražavanju i istraživanju. Djeca će imati priliku širiti svoje znanje i spoznaje o narodnim nošnjama, stalnoj postavi u muzeju, saznati što više o svojim povijesnim i kulturnim korijenima te istražiti i očuvati spomen na vlastitu baštinu. Nakon uvodnog teorijskog dijela/pripovijedanja – obilaska muzejske postave slijede aktivnosti u muzejskoj radionici. U muzejskoj radionici djeca će izrađivati „opanak“ koji mogu ponijeti kao uspomenu iz muzeja.

Tijekom radionice ostvarene su dobrobiti kod djece, a to su: obrazovne, socijalne, osobne, emocionalne i tjelesne dobrobiti.

a) Osobna, emocionalna i tjelesna dobrobit

- razvijanje motoričkih vještina
- uživanje u raznolikim aktivnostima i interakcijama
- razvijanje samostalnog djelovanja i mišljenja
- otvorenost djeteta prema novim iskustvima i svijetu koji ga okružuje
- inicijativnost i inovativnost djeteta (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015, 10)

b) Obrazovna dobrobit

- inicijativnost i radoznalost djeteta
- zaokupljenost djeteta u odgojno-obrazovnim aktivnostima
- identifikacija raznih izvora učenja i njihova primjena (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015, 11)

c) Socijalna dobrobit

- zajedničko djelovanje djeteta s pojedincima i zajednicom
- razumijevanje i prihvaćanje različitosti i drugih osoba
- ulaganje u kvalitetne odnose djeteta s vršnjacima i odraslima
- pregovaranje, aktivno sudjelovanje
- osvještavanje svoje uloge u zajednici/okruženju
- viđenje sebe kao člana zajednice koji joj doprinosi
- djetetovo odgovorno ponašanje prema drugima i sebi
- percepciju sebe kao člana zajednice koji ima priliku i mogućnosti pružanja doprinosa zajednici
- odgovorno ponašanje djeteta prema sebi i drugima (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015, 11)

Pitanja za djecu:

- Što vam se najviše svidjelo prilikom posjeta muzeju?
- Što muzej čuva? Koje predmete?
- Što mislite je li šalturica Biserka postojala?
- Je li vam bilo teško raditi „opanak“?

7.2. Fotogalerija radionice

Slika 7. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 8. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 9. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Sika 10. Oblačenje u kaštelansku narodnu nošnju

Sika 11. Sinjski opanak

Sika 12. Likovna radionica – izrada opanka

Sika 13. Dječji radovi - opanak

Sika 14. Likovna radionica – memory „Hrvastke narodne nošnje“

Sika 15. Likovna radionica – pitalica o nošnjama

7.3. Dječje izjave

„Najviše mi se svidila bačva u sobi. Muzej čuva igračke, kostime, perike. Vidia sam ja istu neku kosu ka šta ima teta. U muzeju možemo naučiti kako raditi one cipele i šivati. Mislim da teta Biserka stvarno postoji. Nije mi bilo teško raditi cipele (opanke) i u muzeju možemo još igrati memory.“

Marin, 7 god.

„Najviše mi se u muzeju svidile papuče. U muzeju se čuva torba, haljine i naušnice. Naučila sam kako raditi papuče. Teta Biserka postoji jer ima takvo ime. Nije mi bilo teško raditi papuče (opanke) i u muzeju bi još crtala.“

Rosana, 4 god.

„Najviše mi se svidjelo kad smo tražili bijelu kutijicu. U muzeju se čuva odijelo i ostale stvari. U muzeju možemo naučiti svašta. Možemo naučiti raditi papuče. Teta Biserka živi u muzeju, to je njezina kuća. Bilo mi je malo teško raditi papuče (opanke).“

Kaja, 6 god.

„U muzeju mi se svidjelo kad smo radili opanke. Muzej čuva ogrlice, naušnice, haljine i zaboravio sam...neke puške...vino...U muzeju se može naučiti krojiti. Mislim da Biserka ne postoji jer nema pločice na zidovima. Kad sam tek počeo raditi opanke bilo mi je teško. U muzeju možemo igrati još na memory. Muzej je di ima puno zanimljivih stvari.“

Ivano, 5 god.

„U muzeju mi se svidilo ono kad smo radili opanke. Muzej čuva bisere.. noževe, ogrlice. U muzeju mogu naučiti raditi čudesne stvari i ja bi još šija tamo. Mislim da teta Biserka postoji. Nije mi baš bilo jasno šta teta Biserka govori zato šta sam pola toga zaboravio jer spavam.“

Marin, 6 god.

„U muzeju mi se najviše svidjelo oni krevetići i posuda di se piški. U muzeju se čuvaju haljine, narukvice, puške, svjetla, može se naučiti raditi papuče, crtati, mislim da šalturica Biserka nije postojala mislim da je to samo priča. Nije mi bilo teško raditi opanke, u muzeju bih još gledao čamce, drvene. U muzeju istražujemo neke stvari. Dodao bih da u muzeju nešto crtamo i šetamo.“

Gabriel, 6 god.

8. RADIONICA „RIBAR JURE“

U drugoj radionici u Etnografskom muzeju u Splitu sudjelovala su djeca iz DV Kaštela. Jedan od zadataka pripravnika tijekom stažiranja su ogledne aktivnosti. Kao pripravnik odgojitelj odlučila na jedan veliki izazov - provođenje ogledne aktivnosti u muzeju. Radionica je osmišljena prema interesu djece iz skupine. Nakon početnog poticaja - storytellinga djeca su imala aktivnosti koje su bile podijeljene u centrima: istraživački centar, centar početnog čitanja i pisanje, dramski te stolno-manipulativni centar. „Tavan“ muzeja je u potpunosti promijenio izgled i bio prilagođen za odvijanje ogledne aktivnosti.

CILJ RADIONICE:

- približiti kulturnu baštinu djeci kroz interaktivnu i edukativnu aktivnost
- razvijanje kreativnosti i mašte
- poticanje suradnje i timskog rada
- razvoj socijalnih vještina

TIJEK RADIONICE

Radionica je namijenjena za djecu vrtićke dobi. Traje sat vremena, a u provedbi se sastoji od dva dijela. Prvi dio radionice je obilazak muzeja sa stručnim vodstvo – storytelling. Djecu sam dočekala na Peristilu, obučena u kaštelansku *radnu* nošnju. Razlog odabira kaštelanske nošnje jer nije u postavi muzeja i njegovanje kulture gdje živim. Drugi dio radionice je muzejska radionica koja je podijeljena po centrima za aktivnost kao u odgojnoj skupini. Muzejska radionica je dobila potpuno novu vizuru prilagođena dječjem uzrastu.

U radionici „Ribar Jure“, također su ostvarene dobrobiti.

a) Osobna, emocionalna i tjelesna dobrobit

- uživanje u različitim interakcijama i aktivnostima
- otvorenost djeteta prema svijetu oko sebe i prema novim iskustvima
- razvoj identiteta djeteta (osobnog i socijalnog)
- spremnost djeteta na donošenje odluka koje se odnose na njegove aktivnosti
- inicijativnost i inovativnost djeteta (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015: 10)

b) Obrazovna dobrobit

- radoznalost i inicijativnost djeteta
- kreativnost, stvaralački potencijal djeteta
- percepcija sebe kao osobe koja može i voli učiti
- otkrivanje radosti i korisnosti učenja
- identifikaciju različitih izvora učenja i njihovu raznovrsnu primjenu
- visoku uključenost djeteta u odgojno-obrazovne aktivnosti (zaokupljenost) (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015, 11)

c) Socijalna dobrobit

- razumijevanje i prihvaćanje drugih i njihovih različitosti (proizašlih iz vjerskih, rasnih, nacionalnih, kulturoloških i drugih različitosti ili posebnih potreba)
- usklađenost s obrascima, pravilima, normama i zahtjevima socijalne grupe/zajednice
- uspostavljanje, razvijanje i održavanje kvalitetnih odnosa djeteta s drugom djecom i odraslima percepciju sebe kao važnog dijela zajednice/okruženja
- osjećaj prihvaćenosti i pripadanja
- percepciju sebe kao člana zajednice koji ima priliku i mogućnosti pružanja doprinosa zajednici odgovorno ponašanje djeteta prema sebi i drugima (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015, 11)

Pitanja za djecu:

- Što im se najviše sviđelo prilikom posjeta muzeju?
- Što muzej čuva? Koje predmete?
- čemu se može naučiti u ovakvom muzeju?
- Da li mislite da tu živi ribar Jure?
- Da li vam se sviđelo pecati?
- Hoćete li ponovo posjetiti muzej?

8.1. Fotogalerija

Slika 16. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 17. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 18. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 19. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 20. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 21. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 22. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 23. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu

Slika 24. Radionica „Ribar Jure“ - memory

Slika 25. Radionica „Ribar Jure“ – dramski centar

Slika 26. Radionica „Ribar Jure“ – dramski centar

8.2. Dječje izjave

„Najviše mi se u muzeju sviđa što smo se igrali. Muzej čuva sve osobne stvari. U muzeju se može naučiti o svim stvarima. Ja mislim da ribar Jure živi ne živi tamo, ali ću opet rado doći posjetiti muzej. Najviše mi se sviđa kad smo pecali ribu i kad smo stavljali školjke u zdjelicu.“

Luka, 5 god.

„Najviše mi se svidjelo kad smo se igrali. Tamo imaju igračke na katu. Sjećam se kad smo se popeli na kat, tamo smo vidjeli čamac. U muzeju se može naučiti o umjetninama, baš neke predivne slike. Najviše mi se svidjelo pecati ribe. Ja mislim da ribar Jure živi u muzeju i ponovo ću doći u muzej.“

Noa S., 5 god.

„Najviše mi se svidjelo prilikom posjeta muzeja čamac. Muzej čuva stare predmete, koje su prije ljudi nosili. Ribar Jure ne živi u muzeju, želim ponovo doći u muzej. Najviše mi se svidjelo pecati.“

Noa M., 6 god.

„Najviše mi se svidjelo prilikom posjete muzeja kampanel Svetog Duje, igračke i pogled od trajekta i one udice. Muzej čuva igračke, krevet, poglede na brodove... U muzeju možemo naučit da moramo bit dobri i ne rušit igračke. Mislim da u muzeju živi ribar Jure. Najviše mi se svidjelo pecati ribe i ponovo ću posjetit muzej jer želim opet na gornjem katu vidit kako brodovi idu.“

Niko, 6 god.

„Najviše mi se svidjelo kad smo lovili ribice. Muzej čuva stare predmete, one koji se više ne koriste. Mislim da ribar Jure živi tu, ponovo ću posjetiti muzej jer mi je tamo bilo odlično.“

Ante, 6 god.

„Najviše mi se svidjelo kako vatamo ribe. Muzej čuva sve predmete: ribe, bojice, brodove.. U muzeju se može naučiti kako crtati, vatati ribe i kako se igramo sa slovima. Mislim da tu živi ribar Jure i ponovo ću posjetiti muzej jer je baš dobar muzej.“

Antonio, 5 god.

9. ZAKLJUČAK

Ovim diplomskim radom dokazali smo kako storytelling, kao oblik suradnje između odgojno – obrazovnih institucija i muzeja, može biti moćan alat za uključivanje djece predškolske dobi u učenje o povijesti, lokalnoj tradiciji, znanosti, umjetnosti i kulturi.

Korištenjem interaktivnih aktivnosti, jezika primjerenog uzrastu, osjetilnih i emotivnih iskustva, muzeji imaju priliku stvoriti okruženje koje potiče kreativnost i znatiželju. U praksi smo potvrdili da je storytelling koristan za djecu predškolske dobi jer razvija njihove jezične vještine, poboljšava njihovo pamćenje i razumijevanje, te potiče društvene interakcije i empatiju. Okruženi stvarnim muzejskim izlošcima, djeca putem storytellinga mogu uspostaviti smislenu vezu između onoga što im je rečeno pričom koju su čuli i onoga što vide oko sebe, stvarajući intenzivnije i pamtljivije iskustvo učenja.

Međutim, važno je zapamtiti da kako bi storytelling u muzejima bio uspješan za predškolsku djecu, treba biti pažljivo osmišljen i proveden, uzimajući u obzir razinu razvoja i interese djece ove dobi. Pripovjedači trebaju koristiti jezik primjeren dobi, ne preopterećivati djecu s previše informacija i dati im priliku za interakciju, postavljanje pitanja i promatranje izložaka.

Zaključno, storytelling u muzejima može biti kvalitetan i učinkovit način upoznavanja djece predškolske dobi s nevjerojatnom povijesti, ljepotama umjetnosti i kulture, te čudima znanosti, pri tom potičući njihovu znatiželju i nadahnjujući njihovu ljubav prema učenju.

10. LITERATURA

1. Alavanja K. (2003). *Škola u muzeju*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Ambrose, T., Paine, C. (2012), *Museum basics*. London/New York: Routledge.
3. Ames West, A. (2012). *The Narrative Inquiry Museum: An Exploration of the Relationship between Narrative and Art Museum Education*. Thesis. Provo: Brigham Young University, Fine Arts and Communications; Visual Arts.
4. Anđić, D. (2007). Učenje i poučavanje prirode i društva na otvorenim prostorima. *Metodički obzori*, 2(2007)1 (3), 7-23.
5. Bajkoprčalica. (2023). *Storytelling u muzeju*. <http://bajkoprčalica.com/2021/08/06/storytelling-u-muzeju/> Pristupljeno: 18.2.2023.
6. Brajčić, M. i Mrkonjić, A. (2006). PEDAGOŠKI ASPEKTI ETNO-MUZEJA SLIVNO. *Život i škola*, LII (15-16), 46-56. <https://hrcak.srce.hr/25026> Pristupljeno: 19.1.2023.
7. Brašnić, M. (2019). *Primjeri suradnje odgojno-obrazovne ustanove s lokalnom zajednicom* (Završni rad). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:610178> Pristupljeno: 8.1.2023.
8. Cukrov, T. (1997), Novo lice muzeja u budućnosti – korak u novo tisućljeće. *Informatica museologica*, 28(1-4): 5-13.
9. Detling, D. (2009). *Uloga muzejskog pedagoga u muzejskoj komunikaciji na konkretnom primjeru Muzeja Slavonije*. (Stručni rad u sklopu ispita za stjecanje stručnog zvanja muzejski pedagog). Osijek: Muzej Slavonije.
10. Dječji vrtić Potjeh. (2021). *Noć muzeja 2021*. <https://dv-potjeh.hr/2021/01/29/noc-muzeja-2021/> Pristupljeno: 20.02.2023.
11. Đokić, G. (2016). *Suradnja školskog knjižničara s djelatnicima kulturnih ustanova u zajednici* (Diplomski rad). Zadar: Sveučilište u Zadru.
12. Etnografski muzej Split. (2023). *Edukativni program Etnografskog muzeja Split*. <https://etnografski-muzej-split.hr/edukacija> Pristupljeno: 15.3.2023.
13. Etnografski muzej Split. (2023). *Povijest muzeja*. <https://etnografski-muzej-split.hr/muzej/povijest-muzeja> Pristupljeno: 29.3.2023.
14. Grad Split. (2023). *Etnografski muzej, Split*. <https://split.hr/o-splitu/kultura/etnografski-muzej> Pristupljeno: 10.3.2023.
15. Hitrec, Z. (1992). Muzejski pedagog - sadašnjost i budućnost muzejske djelatnosti?. *Muzejski vjesnik*, 15 (1), 3-4.

16. Hod-Shemer, O., Sher, E. (2022). *Kindergarten Children's Perceptions of the Museum Experience "It is fun there. If you go, you will learn new things"*. International Research in Early Childhood Education 41 Vol. 11, No. 3, 2021 Israel: Kaye Academic College of Education
17. Hotko, J. (2010). Nastava povijesti u muzeju i uloga muzejskog pedagoga – Hrvatski povijesni muzej. *Povijest u nastavi, VIII* (16 (2)), 231-245.
18. Hrvatska enciklopedija. (2021). *Muzej*. Mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=42619>
Pristupljeno: 10.3.2023.
19. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2015). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. NN/2015
<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje/Predskolski//Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20NN%2005-2015.pdf> Pristupljeno: 13.2.2023.
20. Ivanina kuća bajke. (2023). *Što je Ivanina kuća bajke?*
<https://www.ivaninakucabajke.hr/hr/ivanina-kuca-bajke/sto-je-ivanina-kuca-bajke/>
Pristupljeno: 19.3.2023.
21. Jakovljević-Šević, T. (2014). Redefiniranje etnografske muzeologije: odgovor na izazove savremenosti. Primeri muzejske prakse u Srbiji. *Etnološka istraživanja*, (18/19), 147-161.
22. Jindra, R. (2010) Važnost radioničkog oblika rada. U: Martinčić, J. & Hackenberger, D. (ur.) *Međunarodna kolonija mladih Ernestinovo: zbornik* (81-93). Osijek : HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad.
23. Karzen, M. i Demonja, D. (2020). Važnost pripovijedanja. Kako stvoriti kulturnu baštinu koja traje?. *Nova prisutnost, XVIII* (3), 668-668.
24. King, B., Lord, B. (2015). *The Manual of Museum Learning*. AltaMira Press.
25. Laszlo Klemar, K. i Bertek, T. (2019). Najmlađi posjetitelji muzeja odlično prihvaćaju eksperimentalne i inovativne programe. *Informatica museologica*, (50), 49-51.
26. Maroević, I. (2005). Muzejski predmet kao povijesni izvor i dokument. *Informatica museologica*, 36(1-2): 54-57.
27. Martinko, J. (2012). Radionica – metoda interaktivnog učenja i poučavanja odraslih. *Andragoški glasnik*, 16 (2. (29)), 165-174.
28. McLean, K. (2013). *Planning for learning through museums*. Rowman Altamira.

29. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske. (2020). *Priručnik participativnog turizma koji povezuje zajednicu i kulturu storytellingom*. https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AAA_2020_ABC/c_dokumenti/200128_prirucnik_PT_hrv.pdf Pristupljeno: 27.3.2023.
30. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2015). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. (NN 05/15).
31. Narodne novine. (1998). *Zakon o muzejima*. (NN 142/1998)
32. Narodne novine. (2009). *Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima*. (NN 12/2009)
33. Narodne novine. (2014). *Pravilnik o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti izvan škole*. Zagreb: Narodne novine d.d., 67/2014., članak 2.
34. Noć Muzeja. (2023). *O Noći Muzeja*. <https://nocmuzeja.hr/o-noci-muzeja/> Pristupljeno: 24.02.2023.
35. Premuž Đipalo. (2013). Nematerijalna baština i doprinos muzejskih edukativnih programa. U: Muzej grada Splita. *Relacija i korelacija: zbornik*. (157-162). Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo.
36. Reić - Ercegovac, I. i Jukić, T. (2008). Suradničko učenje u razrednoj nastavi. *Život i škola, LIV* (20), 69-80.
37. Ružička, M. (2022). *Zastupljenost projekata i iskustveno učenje u razvoju znanstvene pismenosti u ranom djetinjstvu* (Završni rad). Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet. <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri:11113/datastream/PDF/view> Pristupljeno: 10.01.2023.
38. Silav, M. (2014). Museums For Children, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol. 122, 357-361.
39. Storynet. (2023). *What Is Storytelling?* <https://storynet.org/what-is-storytelling/> Pristupljeno: 1.4.2023.
40. Škarić, M. (2010) Edukativni posrednički servis. U: Škarić, M., Brezinščak, R. (ur.) *V. skupa muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem: zbornik* (38–45). Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo.
41. Šojat-Bikić, M. i Mašić, B. (2019). Produkcija i komunikacija muzealnog znanja: referentni okvir za definiranje zvanja u muzejskoj struci. *Informatica museologica*, (50), 29-36.

42. Vermeersch, L., & Vandenbroucke, A. (2014). Schools and Cultural Organisations Natural Partners in Art and Cultural Education (ACE)? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Vol. 116 , 1032-1039.

11. POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1: Muzej Louvre (Izvor: <https://www.timeout.com/paris/en/museums/the-louvre> Pristupljeno: 9.3.2023.)

Slika 2: Muzejski pedagog s djecom – 1960. Stedelijk Museum Amsterdam (Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Museum_education#/media/File:Amsterdamse_Vondelschool_naar_de_wekeljkse_museumles_in_het_Stedelijk_Museum,_Bestanddeelnr_910-9352.jpg Pristupljeno: 7.9.2023.)

Slika 3. Tradicionalne Dalmatinske odore (Izvor: <https://www.viator.com/Split-attractions/Split-Ethnographic-Museum-Etnografski-Muzej-Split/overview/d4185-a10002> Pristupljeno: 9.3.2023.)

Slika 4. Radionica „Šalturica Biserka“ (Izvor: privatni album)

Slika 5. Radionica „Šalturica Biserka“ (Izvor: privatni album)

Slika 6. „Ivanina kuća bajke“ (Izvor: <https://muze.hr/projekti/centar-za-posjetitelje-ivanina-kuca-bajke/> Pristupljeno: 4.3.2023.)

Slika 7. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu (Izvor: privatni album)

Slika 8. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu (Izvor: privatni album)

Slika 9. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu (Izvor: privatni album)

Slika 10. Oblačenje djece u kaštelansku narodnu nošnju – radionica u muzeju (Izvor: privatni album)

Slika 11. Sinjski opanak – radionica u muzeju (Izvor: privatni album)

Slika 12. Likovna radionica – izrada opanka (Izvor: privatni album)

Slika 13. Dječji radovi – opanak (Izvor: privatni album)

Slika 14. Likovna radionica – memory „Hrvastke narodne nošnje“ (Izvor: privatni album)

Slika 15. Likovna radionica – pitalica o nošnjama (Izvor: privatni album)

Slika 16. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu (Izvor: privatni album)

Slika 17. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu (Izvor: privatni album)

Slika 18. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu (Izvor: privatni album)

Slika 19. Storytelling- Etnografski muzej u Splitu (Izvor: privatni album)

Slika 20. Pecanje riba na radionici „Ribar Jure“ (Izvor: privatni album)

Slika 21. Pecanje riba na radionici „Ribar Jure“ (Izvor: privatni album)

Slika 22. Radionica „Ribar Jure“ - spajanje ponuđenih slova u riječ sa slikom (Izvor: privatni album)

Slika 23. Radionica „Ribar Jure“ – istraživanje morskog dna (Izvor: privatni album)

Slika 24. Radionica „Ribar Jure“ – memory (Izvor: privatni album)

Slika 25. Radionica „Ribar Jure“ – dramski centar (Izvor: privatni album)

Slika 26. Radionica „Ribar Jure“ – dramski centar (Izvor: privatni album)

SAŽETAK

Muzeji osim svoje uloge u kulturnom razvoju društva, imaju i obrazovnu funkciju u koju se posljednjih godina sve više ulaže. Glavni za provođenje aktivnosti unutar edukativnih odjela muzeja su muzejski pedagozi, čija je zadaća osmisliti različite kreativne i interaktivne radionice i nove pristupe, namijenjene posjetiteljima različitih dobnih skupina s posebnim fokusom na one najmlađe koji tek ulaze u ovaj svijet.

U sklopu ovog rada, putem radionice provedene u obliku storytellinga, na edukativno – zabavan način uveli smo učenike DV „Grigor Vitez“ i DV „Kaštela“ u svijet kulturne baštine. Rezultati i reakcije predškolske djece pokazali su kako je ovakav interaktivan pristup odlična potvrda teorije u praksi i savršen način za usvajanje znanja o muzejskom predmetu, ali i poticanje kreativnosti i stvaranje pozitivnih emocija.

Ključne riječi: muzej, obrazovanje, radionica, storytelling, vrtić

CONTEMPORARY MUSEUM PRACTICES – STORYTELLING AS A FORM OF COOPERATION BETWEEN A MUSEUM AND AN EDUCATIONAL INSTITUTION

ABSTRACT

In addition to their role in the cultural development of society, museums also have an educational function, which has been increasingly invested in in recent years. Museum pedagogues are in charge of carrying out activities within the museum's educational departments, and their task is to develop various creative and interactive workshops and new approaches, intended for visitors of different age groups, with a special focus on the youngest who are just entering this world.

As part of this master thesis, through a workshop conducted in the form of storytelling, we introduced the students of DV “Grigor Vitez” and DV “Kaštela” with the world of cultural heritage in an educational and fun way. The results and reactions of preschool children showed that this kind of interactive approach is an excellent confirmation of theory in practice and a perfect way to acquire knowledge about museum objects, but also to stimulate creativity and create positive emotions.

Keywords: museum, education, workshop, storytelling, preschool

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Mia Božić-Brnić, kao pristupnica za stjecanje zvanja magistrice Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 23.05.2023.

Potpis: MBožićBrnić

**IZJAVA O POHRANI DIPLOMSKOGA RADA
U DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOGA FAKULTETA U SPLITU**

Student/Studentica: Mia Božić-Brnić

Naslov rada: Suvremena muzejska praska – storytelling kao oblik suradnje muzeja i odgojno-obrazovne ustanove

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Vrsta rada: Diplomski rad

Mentor rada: doc. dr. sc. Vedran Barbarić

Članovi Povjerenstva: izv. prof. dr. sc. Marija Brajčić
doc. dr. sc. Branimir Mendeš

Ovom izjavom potvrđujem da sam autorica predanoga diplomskoga rada i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

- a) u otvorenom pristupu
- b) dostupan studentima i djelatnicima FFST-a
- b) dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6 mjeseci / 12 mjeseci / 24 mjeseca (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

U slučaju potrebe (dodatnoga) ograničavanja pristupa Vašemu ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnomu tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Split, 23.05.2023.

Potpis studenta/studentice: *MBožićBrnić*